

DLACZEGO WARTO CZYTAĆ DZIECIOM ?

*Wszyscy chcemy, aby nasze dzieci wyrosły na mądrych,
dobrych i szczęśliwych ludzi.*

Jest na to sposób– CZYTAJMY DZIECIOM!!!

Współczesny świat jest dla dzieci często trudny i nieprzyjazny. Pośpiech i stres, brak czasu dla potomków, ignorowanie ich potrzeb psychicznych, nadmiar mediów elektronicznych powodują, że coraz więcej dzieci ma problemy emocjonalne i coraz gorzej zna język ojczysty. Dziecko, które nie rozumie języka i ma mały zasób słów nie jest w stanie samo czytać, gdyż jest to dla niego za trudne i zbyt nudne, zwłaszcza w dobie atrakcyjnej i nie wymagającej wysiłku telewizji. Język jest przy tym narzędziem myślenia, również matematycznego. W ten sposób koło się zamyka - słabo czytające dzieci coraz mniej czytają i coraz gorzej się uczą.

Naukowcy i praktycy zgodnie twierdzą, że czytanie dziecku na głos uczy je języka i myślenia, rozwija pamięć i wyobraźnię, przynosi wiedzę i wzorce dobrych zachowań, wzmacnia samouznanie. Czytanie niemowlęciu stymuluje jego umysł i buduje skojarzenie czytania z przyjemnością. Czytanie na głos kilkulatekowi pozwala mu zrozumieć siebie i świat. Wspólne czytanie z nastolatkiem pozwala zachować lub

odbudować więź i pomaga mu w pokonaniu wielu problemów wieku dorastania. Także dzieci niepełnosprawne dzięki głośnemu czytaniu znacznie lepiej się rozwijają. Czytanie uczy dzieci odróżniania dobra od zła i zachęca do refleksji nad konsekwencjami własnych słów i czynów. Jest to szczególnie ważne w dzisiejszym świecie, zdominowanym przez agresywne wzorce masowej kultury i pogoń za pieniędzmi.

Zalety głośnego czytania:

- Buduje mocną więź między dorosłym a dzieckiem;
- Tworzy skojarzenie czytania z przyjemnością i poczuciem bezpieczeństwa;
- Rozwija język, co stanowi podstawę do myślenia (w tym także matematycznego);
- Niezwykle stymuluje rozwój mózgu;
- Przynosi ogromną wiedzę ogólną; rozbudowuje słownictwo;
- Uczy myślenia, pomaga w zrozumieniu ludzi, świata i siebie;
- Daje kontakt z bogactwem doświadczeń niemożliwych do zdobycia samemu;
- Rozbudza zainteresowania,
- Rozwija wyobraźnię;
- Stymuluje rozwój emocjonalny,
- Rozwija wrażliwość i empatię;
- Uczy wartości moralnych, wpływa na zmianę negatywnych postaw na pozytywne;
- Buduje samouznanie – dziecko czuje się ważne, kochane i coraz bardziej kompetentne;
- Ułatwia samodzielne czytanie, daje podwaliny pod sukces w mówieniu i czytaniu;
- Chroni przed uzależnieniem od telewizji, komputera, internetu;
- Uczy nie agresywnych sposobów rozwiązywania problemów i konfliktów;
- Kształtuje nawyk czytania na całe życie;
- Jest najlepszą inwestycją w pomyślną przyszłość dziecka.

Głośne czytanie jest proste, bezpłatne i dzieci je uwielbiają!

- Nie trzeba tytułów naukowych ani drogiego sprzętu, by czytać dzieciom;
- Książki można wypożyczać, wymieniać, kupować na przecenach i wyprzedażach;
- Nie trzeba dobrej dykcji, by być najlepszym nauczycielem czytania dla swego dziecka;
- Czytanie to doskonałe zajęcie dla rodziców, którzy mają mało czasu dla swych dzieci i nie zawsze wiedzą jak go wykorzystać.

Ważne jest jednak to co czytamy dzieciom , gdyż przy pomocy książek „wyposażamy” ich umysły i serca – wpływamy na ich język i wiedzę, postrzeganie świata, rozwój zainteresowań, postawy i system wartości. Od was - rodziców i od nas nauczycieli - zależy, czy znajdą się tam „śmieci”, czy stworzymy piękne, bogate, harmonijne i ponadczasowe „wnętrze”.

Proponujemy, by do głośnego czytania dzieciom wybierać książki:

- Skierowane do dziecka i ciekawe dla niego;
- Sensowne - o czymś istotnym dla dziecka, objaśniające mu świat, rozwijające ważną cechę bądź umiejętność np. empatię, takt, poczucie humoru;
- Napisane lub tłumaczone poprawną i ładną polszczyzną;
- Dostosowane do wieku i wrażliwości dziecka, nie wzbudzające lęków i niepokoju;
- Uczące myślenia oraz radzenia sobie z trudnymi uczuciami i sytuacjami;
- Przynoszące wiedzę i/lub rozrywkę na wysokim poziomie;
- Niosące pozytywny przekaz moralny, promujące wzorce właściwych postaw i zachowań, niosące przesłanie szacunku wobec dziecka, innych ludzi, zwierząt, przyrody, kraju, dobrych tradycji, uznanych norm społecznych, sprawiedliwego prawa;
- Rozwijające wrażliwość estetyczną;
- Kształtujące postawę optymizmu i wiary w siebie oraz pozytywne nastawienie do świata;
- Unikające stereotypów związanych z płcią, rasą, narodowością, kulturą etc., nawet jeśli podane są w „niewinnej” lub humorystycznej formie;

- Unikające antywzorców np. przykładów, że zachowania naganne wiodą do sukcesu. Dzieci potrzebują jasnego przekazu moralnego, co jest dobre, a co złe. Jeśli lektura pozostawia tu wątpliwości, zawsze warto z nimi rozmawiać o właściwych postawach i wyborach - takich, które nie ranią innych i służą dobru ogólnemu.

Przede wszystkim należy zwrócić uwagę, czy książka dostosowana jest do wieku, stopnia dojrzałości emocjonalnej i wrażliwości dziecka. Nie wolno w dzieciach wzbudzać strachu i napięć. Rozrywka nie jest warta trwających czasem miesiącami lęków i fobii. Jednocześnie jednak należy pamiętać, że gdy czytamy dziecku i odpowiadamy na jego pytania, może zrozumieć ono teksty „dojrzałe”, przeznaczone dla dzieci starszych nawet o dwa, trzy lata.

I jeszcze jedno – tak jak sprawdzamy smak i temperaturę potraw, które serwujemy dzieciom, zapoznawajmy się z książką przed przeczytaniem jej dziecku. Rekomendacje mogą czasem odbiegać od Państwa gustu, czy wyobrażenia o tym, co jest dla Państwa dziecka właściwe. Każde dziecko jest inne, wyjątkowe w swej wrażliwości, empatii. Jako rodzice i wychowawcy czujemy się osobiście odpowiedzialni za to, co czytamy naszym dzieciom.

Wielu rodziców nie dowierza, że czytanie dziecku już od narodzin ma sens, gdyż „ono nic nie rozumie”. Warto jednak uświadomić sobie, że zmysł słuchu rozwija się już w życiu prenatalnym. W trzecim trymestrze ciąży dziecko zaczyna reagować na bodźce dźwiękowe – zaczyna słyszeć. Już wtedy ważne jest w jaki sposób i jak często zwracamy się do dziecka. Nienarodzone maleństwo nie tylko słyszy, ale rozpoznaje głosy najbliższych osób, wyczuwa ich nastrój.

Zatem, po przyjściu na świat dziecko jest już przygotowane, by słuchać, a z czasem coraz więcej rozumieć. Pierwsze miesiące życia to czas, gdy mózg dziecka rozwija się bardzo dynamicznie – powstają miliony połączeń neuronowych. Ten rozwój jest naturalny, jednak wspierany dodatkowymi bodźcami sprawia, że staje się jeszcze bardziej intensywny. Zanim dziecko nauczy się mówić, uczy się rozumieć mowę. W ten sposób tworzy słownik bierny. Od ilości słów i zdań, jakie usłyszy w tym czasie zależy bogactwo tego języka.

W pierwszych miesiącach życia warto sięgać do prostych tekstów, a także do wierszy i rymowanych opowieści. Powtarzając je wielokrotnie, można szybko zorientować się, że dziecko swoim zachowaniem komunikuje fakt, że rozpoznaje

czytany tekst. Słowa tworzą frazy, które „zostawiają ślad” i są podstawą do budowania języka czynnego, czyli mowy.

Niemowlę uczy się świata wszystkimi zmysłami. Od początku warto więc pokazywać dziecku ilustracje w książkach. Z czasem zacznie na nie bardzo żywo reagować. Ważne, aby takie ilustracje nie zawierały zbyt wielu elementów, które mogą utrudnić skupienie się na tym, co ważne. Należy zacząć od pokazywania prostych obrazków, pozostawiając fantazję ilustratorów na dalszy czas.

Podczas czytania, pokazywania i objaśniania ilustracji w książkach najważniejsze jest jednak, że rodzic jest blisko dziecka. Przytulając je, daje mu bezpieczne schronienie i buduje zaufanie do świata. Dziecko czuje się ważne i akceptowane, a te uczucia stają się bezcennym fundamentem na całe życie.

Wiek przedszkolny to dla dziecka i rodziców wspaniały czas na wspólne czytanie. Jeśli rodzice czytali maluchom wcześniej, zauważyli jak stopniowo ich mały słuchacz coraz więcej rozumie i aktywnie wyraża swoje upodobania.

Są książki, do których w tym czasie na życzenie dziecka, rodzic powraca wielokrotnie, bo właśnie ta, a nie inna historia jest tak dla niego fascynująca. Dorosły nie musi tego rozumieć, wystarczy, że podąża za pragnieniem dziecka. To czas, gdy wraz z mową pojawiają się pierwsze, czasami zaskakujące pytania, a bohaterowie ulubionych książek często „uczestniczą” w zabawach wymyślanych przez dziecko.

Czytanie kilkulatekowi to także:

- Rozbudzanie ciekawości świata;
- Dalsze budowanie bogatego języka;
- Rozwijanie wyobraźni;
- Ćwiczenie koncentracji i umiejętności słuchania;
- Pogłębianie więzi między rodzicami i dzieckiem;
- Uczenie myślenia i wartości moralnych;
- Wspólne przeżywanie z bohaterami książek emocjonujących przygód;
- Wyrabianie nawyku czytania i zdobywania wiedzy;
- Przygotowanie do wymagań, jakie stawia nauka w szkole.

Nie zawsze rodzice są świadomi, że wspólne czytanie może bardzo pomagać w wychowaniu dziecka. W książkach znajdowane są często fragmenty, które mogą posłużyć jako rozwiązania konkretnych sytuacji, z którymi dziecko styka się w życiu codziennym. Dobra literatura dla dzieci daje prawidłowe wzorce zachowania. Dla rodziców to bezcenna pomoc w kształtowaniu właściwych postaw i nawyków dziecka. Czytający rodzice dość powszechnie popełniają błąd, gdy wraz z rozpoczęciem nauki dziecka w szkole, przestają mu głośno czytać. Najczęściej kierują się przekonaniem, że gdy dziecko nauczy się czytać, powinno to robić samodzielnie, bo tylko wtedy opanuje płynne czytanie. Tak jednak nie jest. Dla większości dzieci opanowanie techniki czytania to dość duże wyzwanie. Zanim zaczną dobrze czytać muszą włożyć w to wiele wysiłku. W tym czasie dzieci pracują na bardzo prostych tekstach, które najczęściej nie są ciekawe, inspirujące i rozbudzające wyobraźnię.

Niestety, dla wielu dzieci nauka czytania kojarzy się także z dużym stresem, zwłaszcza, gdy nauczyciel ocenia postępy przy całej klasie. Prawdopodobnie jest niewielu sześcio-, siedmiolatków, którzy samodzielnie są w stanie przeczytać np. „Opowieści z Narnii”, ale prawie wszyscy mogą bez trudu ich wysłuchać i oczywiście zrozumieć całe bogactwo tekstu. Jeszcze przez kilka lat ta różnica pomiędzy złożonością tekstu samodzielnie czytanego, a tekstu, którego dziecko może słuchać jest bardzo duża. A to znaczy, że przestając dziecku głośno czytać w początkach nauki szkolnej, pozbawiamy je wielkiej szansy na rozwój języka i umiejętności rozumienia świata.

Dlatego, gdy dziecko idzie do szkoły, warto czytać mu nadal. Należy dopasowywać lekturę do upodobań małego słuchacza, tak, by czytanie było odczuwane jako przyjemność i prawdziwa przygoda. Poznając kolejne książki, dziecko ma szansę na większy sukces w szkole. Duży zasób słownictwa, umiejętność myślenia i wypowiedania się, większa wiedza o świecie – to atuty, które trudno przecenić.

„Czytanie dzieciom i ograniczenie korzystania z mediów elektronicznych to najlepsza inwestycja w ich przyszłość.”

Jim Trelease

Rodzicu czytaj codziennie dziecku głośno przez 20 minut!

- To od Was - rodziców w największym stopniu zależy pomyślna przyszłość Waszego dziecka;
- Czytajcie dziecku głośno bez względu na sytuację rodzinną, materialną czy własne wykształcenie, jeśli chcecie, by było mądre i odnosiło sukcesy w szkole i w życiu;
- Już w pierwszej klasie lepiej radzą sobie te dzieci, którym rodzice dużo czytają i z którymi dużo rozmawiają;
- Jeżeli rodzice nie zadbali o rozwój intelektualny i emocjonalny we wczesnym dzieciństwie, dzieci częściej mają kłopoty w szkole i nie radzą sobie.

Czytanie jest dziś ważniejsze niż było kiedykolwiek w przeszłości

- Świat jest coraz bardziej skomplikowany, lawinowo przyrasta ilość informacji, rozwój wiedzy i rynku pracy następują coraz szybciej – ludzie, którzy nie czytają, nie nadążają za tymi zmianami i zostaną zepchnięci na margines współczesnego życia;
- Żyjemy w cywilizacji telewizyjnej; badania naukowe wykazują:
  - szkodliwość zdrowotną nadmiernego oglądania telewizji przez dzieci,
  - telewizja, nie rozwija u dzieci myślenia i skraca ich zdolność uwagi,
  - wiele programów wywołuje lęki i niepokój oraz znieczula na przemoc.

mgr Marta Walisiak-Szkudlarek

mgr Małgorzata Jędrzejczak-Prorok

Bibliografia:

- Gajewska M., Karp-Szymańska A., Leszczyński G., Książką połączeni, czyli o roli czytania w życiu dziecka, Instytut Książki, Kraków 2018.
- <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/reading-minds/201803/what-is-it-boys-and-reading>
- <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/reading-minds/201906/fathers-roles-in-reading>
- <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/evidence-based-living/201804/when-parents-read-kids-everyone-wins>